

Štítňičky na ovocných drevinách (časť I.)

Významnými škodcami ovocných drevín v našich podmienkach sú druhy z čeľade štítňičkovité. Najvýznamnejším druhom je štítňička nebezpečná, pretože v našich podmienkach môže mať až dve generácie v priebehu roka. Okrem nej sa u nás vyskytuje aj štítňička čiarkovitá.

Obr. 1 – Napadnutie štítňičkou nebezpečnou na jablku

(<https://gd.eppo.int/taxon/QUADPE/photos>)

Obr. 2 – Štítňička nebezpečná

(<https://gd.eppo.int/taxon/QUADPE/photos>)

Pôvodnou oblasťou výskytu štítňičky nebezpečnej je Amerika. Predpokladá sa, že do Európy sa škodca dostal v štyridsiatych rokoch 20 storočia. Hostiteľmi sú všetky ovocné stromy, predovšetkým jablň domáca, hruška obyčajná, slivka domáca, broskyňa obyčajná a čerešňa vtáčia. Z kríkov sa najčastejšie vyskytuje na ríbezli červenej. K prvému zvliekaniu lariev dochádza v apríli, druhému v máji. Dospelce sa objavujú zvyčajne v máji. Koncom mája a začiatkom júna samičky rodia larvy novej generácie, pričom jedna samička rodí v priebehu šiestich týždňov približne 70 – 160 lariev. Niektoré literárne zdroje uvádzajú, že v prípade optimálnych podmienok sa môže toto číslo vyšplhať až na 400 lariev. Samičky druhej generácie sa môžu objaviť už v júli. Larvy, ktoré sa liahnu v auguste, prezimujú ukryté pod čiernym štítkom. Napadnuté konáriky stromov môžu uschnúť v dôsledku cicania a pôsobenia jedovatých slín, ktoré štítňička nebezpečná produkuje. Ak pestovateľ nezasiahne, môže bez

chemickej ochrany dôjsť v priebehu 2 – 3 rokov k postupnému úhynu celého stromu. Významné škody môžu vzniknúť v škôlkach. Pri napadnutí dochádza k spomaleniu rastu, hynutiu jednotlivých púčikov a vetvičiek a neskôr aj k praskaniu kôry.

Popraskaná kôra stromov, na ktorej sa nachádzajú štítky škodcu, sú príznakom štítňičky čiarkovitej. Napadnuté miesta vysychajú a v niektorých prípadoch môžu aj odumierať. Tento druh štítňičky preferuje okrem ovocných druhov aj lesné a okrasné dreviny. Rovnako ako predošlý škodca napáda hrušku obyčajnú, jablň domácu, čerešňu vtáčiu a slivku domácu. Štítňička čiarkovitá cicie na kôre konárov, kmeňov, letorastov, no na plodoch sa vyskytuje iba výnimočne. Následkom cicania sú usychajúce vetvičky, niekedy dokonca uschnutie celého stromu. Stromy zle rastú a rovnako sa zhoršuje aj kvalita plodov. Škodca obľubuje predovšetkým zanedbané a staršie sady. K prezimovaniu dochádza pod štítkom mŕtvych samičiek na konároch ovocných stromov. V čase, keď priemerné denné teploty dosiahnu viac

ako 8°C (apríl – máj podľa nadmorskej výšky) dochádza k liahnutiu lariev. Tie sa rozliezajú po vetvičkách, pričom zhruba po dvoch dňoch sa priciciavajú na kôru a vytvoria belavý pretiahnutý štítok. Samičky sa objavujú v júli, vajíčka kladú v auguste až septembri a následne uhynú (priemerne nakladie jedna samička asi 50 – 100 vajíčok). V porovnaní s predchádzajúcim škodcom má štítňička čiarkovitá v našich podmienkach iba jednu generáciu za rok.

Ak sa chceme vyhnúť prítomnosti oboch štítňičiek na našich pestovaných stromoch, je potrebné predovšetkým nakupovať zdravý rastlinný materiál. Na jar je vhodné použiť olejové emulzie, s ktorými bojujeme proti larvám štítňičiek. Takáto ochrana sa pri **štítňičke čiarkovitej** odporúča robiť vtedy, keď vajíčka začínajú tmavnúť a objavujú sa pohybujúce larvy. V prípade, že spozorujete silný výskyt, môžete vykonať opakované ošetrenie zhruba o ďalšie dva týždne. Za najvhodnejší termín ochrany stromov proti **štítňičke nebezpečnej** je obdobie medzi zväčšovaním sa pukov a otvorením pukov. V priebehu letného obdobia sa môžu používať aj systémové insekticídy, ktoré sú založené na požiadavke, aby čo najviac účinnej látky v čo najkratšom čase preniklo do ošetrovanej rastliny. V Slovenskej republike sú povolené prípravky s účinnými látkami acetamiprid (do jabloní pripravok Carnadine a do kôstkovín pripravky Gazelle, Mospilan 20 SP a Yoroï) a spirotetramat (do jabloní pripravok Movento 100 SC).

Obr. 3 – Štítňička čiarkovitá - symptómy
(<https://gd.eppo.int/taxon/LEPSUL/photos>)

Proti obom škodcom je možné využívať aj biologickú ochranu pomocou parazitoidov, ktorí čiastočne môžu znížiť veľkosť populácie (proti štítňičke nebezpečnej slúžia napr. *Prospaltella perniciosi*, lienky z rodu *Chilocorus*, blanokridle druhy z rodu *Aphytis* (aj proti štítňičke čiarkovitej) a pod.).

Ing. Ivana Bugriová

ÚKSÚP – OOR

5.11. 2020